

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 20 grudnia 2019 r.

Pozycja 258

POSTANOWIENIE z dnia 12 września 2019 r. Sygn. akt Ts 233/17

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Małgorzata Pyziak-Szafnicka,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej W.S. w sprawie zgodności:

§ 2 ust. 1-3 w związku z § 4 ust. 1 w związku z § 6 w związku z § 7 ust. 1 pkt 11 w związku z § 7 ust. 4 w związku z § 19 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r. poz. 461) z art. 2, art. 30, art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1, art. 64 ust. 1-3, art. 65 ust. 1, 2 i 4 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

nadać dalszy bieg skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 19 grudnia 2017 r. (data nadania) W.S. (dalej: skarżący) wystąpił z żądaniem przytoczonym na tle następującego stanu faktycznego:

Skarżący świadczył pomoc prawną z urzędu przed Sądem Rejonowym w Ł. na rzecz powódki oraz przedstawicielki ustawowej małoletnich powodów w sprawie o podwyższenie alimentów. Sąd ten 6 kwietnia 2017 r. wydał wyrok (sygn. akt [...]), w którym oddalił powództwo, a także rozstrzygnął o wynagrodzeniu dla skarżącego oraz pełnomocnika pozwanego tytułem zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej przez nich z urzędu. Sąd zasądził od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego kwotę 120 zł plus 27,60 zł podatku VAT, zaś na rzecz pełnomocnika pozwanego – 60 zł plus 13,80 zł podatku VAT. Skarżący wniósł zażalenie na dotyczące go rozstrzygnięcie, żądając zmiany zaskarżonego postanowienia przez zasądzenie na jego rzecz kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu obliczonych stosownie do wartości przedmiotu sporu, tj. o zasądzenie wynagrodzenia w wysokości 1 200 zł plus VAT. Postanowieniem z 22 sierpnia 2017 r. (sygn. akt [...]) Sąd Okręgowy w Ł., Wydział XII Cywilny Rodzinny, oddalił zażalenie skarżącego. W uzasadnieniu wskazał, że „zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z 21 października 2015 r., jeżeli osoba zobowiązana do alimentów nie została obciążona obowiązkiem zwrotu kosztów, adwokatowi ustanowionemu z urzędu dla strony

uprawnionej do alimentów przyznaje się od Skarbu Państwa wynagrodzenie ustalone na podstawie § 7 ust. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu”. Sąd wyjaśnił, że dotyczy to jedynie sytuacji, gdy pełnomocnik strony powodowej uzyska jakieś „świadczenie” na rzecz swojego mandanta. Zasada ta nie miała zastosowania przy ustalaniu wynagrodzenia na rzecz skarżącego jako pełnomocnika, który „proces w całości przegrał”. Jednocześnie sąd podkreślił, że z uwagi na fakt, iż skarżący występował w sprawie jako pełnomocnik kilku powodów, przyznano mu wynagrodzenie w wysokości podwyższonej o 100%.

W zarządzeniu z 21 maja 2019 r. sędzia Trybunału Konstytucyjnego wezwał skarżącego do usunięcia stwierdzonych braków formalnych skargi konstytucyjnej. Skarżący ustosunkował się do powyższego wezwania w piśmie z 3 czerwca 2019 r.

Zdaniem skarżącego zakwestionowane przepisy naruszają prawo do własności i innych praw majątkowych, w tym prawo do wynagrodzenia (art. 64 Konstytucji), ponieważ przyznane na ich podstawie wynagrodzenie (tj. 60 zł plus VAT) jest rażąco niskie i nieadekwatne do wykształcenia, kwalifikacji oraz nakładu pracy adwokata i stopnia skomplikowania spraw o alimenty. Nie odpowiada też wysokości wynagrodzenia za porównywalną pracę świadczoną w Polsce przez jakąkolwiek inną grupę zawodową. Skarżący utożsamia prawo do godności z istnieniem pewnego minimum wynagrodzenia za wykonywaną pracę. Jak twierdzi, zakwestionowane przepisy „naruszają prawo do godności rozumiane jako samoistne prawo podmiotowe, które określa podmiotową pozycję skarżącego w społeczeństwie i które składa się na szacunek należny każdej osobie, w tym skarżącemu” (art. 30 Konstytucji). Zaskarżone przepisy godzą ponadto, jego zdaniem, w wolność pracy (art. 65 ust. 1, 2 i 4 Konstytucji). Ograniczają opłacalność wykonywania zawodu adwokata i obciążają pełnomocników z urzędu obowiązkiem finansowania pomocy prawnej z własnych środków. Jediną alternatywą pozwalającą uniknąć świadczenia pomocy prawnej objętej wynagrodzeniem przewidzianym w zaskarżonych przepisach jest, zdaniem skarżącego, całkowita rezygnacja ze świadczenia pomocy prawnej z urzędu, co jednakże w znaczący sposób ogranicza możliwość prowadzenia działalności w zakresie usług prawnych. Skarżący wskazał, że zakwestionowane przepisy nierówno traktują pełnomocników świadczących pomoc prawną z urzędu, bowiem wysokość ich wynagrodzenia jest zależna od tego, czy pełnomocnik reprezentuje zobowiązanego czy uprawnionego do świadczenia alimentacyjnego, a także od wyniku sprawy.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje.

1. Zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji przedmiotem skargi konstytucyjnej jest ustawa lub inny akt normatywny, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o wolnościach lub prawach albo o obowiązkach skarżącego określonych w Konstytucji. Na etapie wstępnej kontroli Trybunał Konstytucyjny bada, czy skarga spełnia przesłanki, o których mowa w przywołanym przepisie Konstytucji, a także wymagania wskazane w art. 44, art. 53 i art. 77 u.o.t.p. TK, jak też, czy nie zachodzą okoliczności przewidziane w art. 61 ust. 4 pkt. 1-3 u.o.t.p. TK.

2. Trybunał stwierdza, że analizowana skarga konstytucyjna spełnia przesłanki warunkujące przekazanie jej do oceny merytorycznej.

2.1. Skargę konstytucyjną sporządził i wniósł skarżący będący adwokatem.

2.2. Skarżący wyczerpał przysługującą mu drogę prawną, ponieważ postanowienie Sądu Okręgowego w Ł. XII Wydział Cywilny Rodzinny (dalej: Sąd Okręgowy) z 22 sierpnia

2017 r. (sygn. akt [...]) jest prawomocne i nie przysługują od niego żadne zwyczajne środki zaskarżenia.

2.3. Powołane wyżej orzeczenie zostało doręczone skarżącemu 26 września 2017 r., a skargę konstytucyjną wniesiono 19 grudnia 2017 r. (data nadania). Skarżący dochował zatem trzymiesięcznego terminu do wniesienia skargi przewidzianego w art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK.

2.4. Skarżący uważa, że do ingerencji w jego prawa doszło na skutek wydania przez Sąd Okręgowy w Ł. postanowienia z 22 sierpnia 2017 r. (sygn. akt [...]) w sprawie o podwyższenie alimentów, którym utrzymano w mocy postanowienie Sądu Rejonowego w Ł. zawarte w wyroku tego sądu z 6 kwietnia 2017 r. o zasądzeniu na rzecz skarżącego od Skarbu Państwa zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu w wysokości 120 zł plus VAT. Istota zarzutów skarżącego sprowadza się do stwierdzenia, że kwota ta została ustalona na podstawie § 7 ust. 1 pkt 11 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r. poz. 461), tj. z uwzględnieniem stawki minimalnej przewidzianej dla spraw z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego o alimenty (60 zł), a nie w odniesieniu do wartości przedmiotu sprawy (§ 7 ust. 4 w związku z § 6 ust. 4 rozporządzenia).

2.5. W ocenie Trybunału skarżący prawidłowo określił przedmiot kontroli, bowiem zaskarżone związkowo przepisy stanowiły podstawę prawną rozstrzygnięcia, w którym orzeczono o prawach skarżącego (art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p. TK). Skarżący wskazał, jakie przysługujące mu konstytucyjne prawa – i w jaki sposób – zostały, jego zdaniem, naruszone (art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p. TK), a także uzasadnił sformułowane w skardze zarzuty (art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p. TK). Zarzuty te nie są – w ocenie Trybunału – oczywiście bezzasadne. Z tego względu Trybunał – na podstawie art. 61 ust. 2 u.o.t.p. TK – postanowił o nadaniu skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny orzekł jak w sentencji.